

UUSIA KIRJOJA.

AARNI KOUTA: Rakkauden temppeli. Runoja. Helsingissä 1920, Edistysseurojen Kustannus Oy.

Tässä jo toinen tunnetuista runoilijoistamme astuu julkisuuteen sanansa voimalla edistämään ja puolustamaan teosofista elämänyymmärrystä, hengen toimintaa luonnossa. Joitakuita vuosia sitten Eino Leino suurpiirteisellä teoksellaan „Alla kasvon Kaikkivallan” herätti iloista huomiota ja lämmintä myötätuntoa kaikissa teosofishenkisissä piireissä, tämän vuoden aikana on nyt ollut Aarni Koudan vuoro tunnustaa yleisön kuullen – ensin Tietäjässä, vihdoin uudella runokirjallaan, – että teosofiset aatteet ovat saaneet hänen sielunsa väräjämään, hänen sydänkielensä uudella äänellä soimaan.

Mitä muuta voi sanoa kuin että jokainen teosofian harrastaja tavalla tai toisella rientää tutustumaan tähän Aarni Koudan runovihkoon? Tekijä on oikeastaan pystyttänyt kolme temppeliä, rakkauden, luonnon ja hengen, ja omistanut alkuosan runoistaan „Itsenäiselle Suomelle”. Kokoelman ensimmäisenä on erillinen hymni „Auringolle”, jonka loppusanat selvästi osoittavat, minkä hengen lapsi runoilija on:

Rakkauden syvä soinnuta kieli,
anna lämmin ja laupias mieli,
käännä katseemme koittavaan ruskoon,
voittavaan uskoon
kasvata uuteen, jonka vain tapaa
mies, mi on suuri ja voimakas, vapaa.

Vaikka kokoelman runot yleensä ovat mieterunoja, on „Rakkauden temppelin” runojen joukossa muutamia lyyrillisen tunteen välittömiä purkauksia, ja kirjan viimeinen runo „Helkatuli” – niin syväaateinen kuin se onkin – on kerrassaan ihanan inspiratsioonin väräjävä tuote.

Tekee mieli poimia muutamia ajatuksen kukkia Aarni Koudan runoista.

Aarni Kouta uskoo Suomen tulevaisuuteen, sillä „povessas palaa Väinämöisen taika!” Kuitenkin hän oikein opettaa: „Muut meit' ei auta, itse auttakaamme vain itseämme, niinkuin kalliit seiskäämme, kerran vielä voiton saamme!” ja: „ei riitä yksin pelkkä miekan-retki, on vapaus vallattava joka hetki”.

Uhrinsa vapaus joka hetki vaatii,
se vaatii enemmän kuin sydänverta.
Vapaus uudet hengen lait laatii,
on sille uhrattava joka kerta,
kun kansa askelenkin eespäin astuu.
Meill' lisänä on Hengen edesvastuu,
sen Hengen, joka heimoamme johtaa,
korvessa tulenpatsaanamme hohtaa.

Ja että runoilija on oikein ymmärtänyt „Väinämöisen taian”, sen todistavat esim. seuraavat säkeet: „On aika auroiks säilät takoa, kädestä hellitä sä miekan kahva . . . Hulmutkoot päämme päällä rauhan viiri; näin kirkastetaan maailmoiden piiri!”

Aarni Kouta uskoo rakkauden iankaikkiseen voimaan, sillä hän laulaa rakastetulleen: „erottaa ei meitä voi elon harhat, vaikk' ois välillämme kuolo ja yö, . . . eross' ollenkin rinnan kuljemme näin, . . .”

„Sielun puistot”, joka runo kokonaisuudessaan on painettuna viime Tietäjän numeroon, kertoo runoilijan jälleensyntymis-uskosta. Rinnan sen kanssa kulkee usko karmaan, joka monesta runosta pilkistää näkyviin: „hän palkan saa, ken työtä tekee, raataa, ikuinen viisaus niin kerran sääsi, – ken kylvänyt on, hän myös korren kaataa”; ja „alussa oli aate, joka työksi myöhemmin muuttui, muovas maailman mielensä mukaan”; myös: „Ei välill' lasten tee hän eroa, kallista kukin maksoi veroa elolle, ilmaiseksi ei kenkää syö sen pöydästä, sen lunnaina on työ”.

Aarni Kouta uskoo ihmisen ikuiseen henkiolemukseen, joka usko saa ylevän muodon esim. seuraavissa „Seitsemän unikekoa” nimisen runon säkeissä: „Sadat vuodet se toivioletkeään käy, mut sittenkään ei tomun jälkeä näy sädevaatteissa sen”; ja ennen kaikkea jo äsken mainitsemassani ihanassa „Helkatulesa”, josta näytteeksi painatan ensimmäisen säkeistön tähän:

Ikiliekki ihmisen henki on,
se on syttynyt säteistä auringon,
ja päivän puoleen se halaa.
Vaikk' kuuluiss' se kulkee, ja helmassa yön,
tuvat sille on tuttuja tähtien vyön,
ja tähtiin se takaisin palaa.

Ja hyvin tuntien viisasten ja tietäjien elämänopin Aarni Kouta uskoo siihen Kristukseen, jonka täytyy syntyä ihmisessä, ennenkuin ihminen tulee tietoiseksi oman henkensä ikuisuudesta ja jumalallisuudesta. Runo „Joulukellot” kertoo tästä hänen uskostaan.

Ne kunkin sydämessä soi
Rakkauden syntymää,
vain siellä seimen saada voi
Jumalan Poika tää.

Onnittelen runoilijaa näistä hänen henkensä saavutuksista ja toivon yhä jatkuvaa inspiratsionia samaan suuntaan.

EDV. LEHMANN: Mitä on teosofia. Suom. J. Kunila. Helsingissä 1920, Kustannusosakeyhtiö Otava.

Tanskalais-ruotsalainen professori Lehmann Lundista kävi viime keväänä Helsingissä luennoimassa naisista ja vertailevasta uskontotieteestä. Hänen luentonsa herättivät huomiota ja ihastusta helsinkiläisessä yleisössä, sillä prof. Lehmann oli vilkas ja elävä puhuja, joka käsitteli aineitaan sulavasti ja helppotajuisesti.

Nyt kun häneltä on ilmestynyt selonteko teosofiasta, on luonnollista, että yleisö olettaa hänen vertailevan uskontotutkimuksen professorina olevan täysin selvillä aineestaan ja voivan antaa lopullisesti pätevän arvostelun nykyaikaisesta teosofiasta. Nimittäähän suomentajakin alkulauseessaan Lehmannin kirjaa „pätevimmäksi ja mielenkiintoisimmaksi teosofiaa käsitteleväksi tutkimukseksi, mikä Pohjoismaissa on nähnyt päivänvalon.”

Liian paljon emme kuitenkaan saa odottaa oppineelta professorilta, jolla tieteellisestä objektiivisuudestaan huolimatta nähtävästi on aito kirkolliset sympatiat. Hän vertaa nykyaikaista teosofiaa alkuaikaiseen kristilliseen gnostisismiin – sitä yleensä teosofit itsekkin tekevät, – mutta osoittaa sängen vähän tuntemusta vanhan gnostisismien oikeasta laadusta. Jos prof. Lehmann olisi täysin perehtynyt esim. englantilaisen oppineen Mr. Meadin laajoihin ja laajakantoihin kristinuskon alkuvaiheita käsitteleviin ja niitä sängen hämmästyttävällä tavalla valaiseviin tutkimuksiin, olisi hän tuskin asettunut niin lapsellisella luottamuksella kirkon ja kirkonopin puolustajaksi gnosista vastaan. Itse asiassa toteutuu vanha sana, ettei osaa arvostella, mitä ei itse ole kokenut. Voidakseen arvostella gnostisismia täytyy olla gnostikko, voidakseen lausua pätevän arvostelun teosofiasta, täytyy olla teosofi.

Tietysti prof. Lehmannin arvostelu eroaa ilahduttavalla tavalla niistä „arvosteluista”, joihin viime vuosisadalla sai tottua. Se on kunnioittava ja kohtelias. Hän myöntää, että teosofinen liike on liike, jota aikaansa seuraavan, vakavan ihmisen ei käy sivuuttaminen. Hän tunnustaa, että teosofiassa on semmoista, joka on omiansa viehättämään ja tyydyttämään totuudenetsijää. Hän puhuu kunnioituksella Mrs. Besantista, Mrs. Tingleystä, tohtori Steineristä y. m., vieläpä Madame

Blavatskystakin, jota hän kuitenkin samalla pitää teosofisen opinrakenteen nerokkaana keksijänä ja sepittäjänä. Mutta kysymykseen, mitä teosofia on, siihen prof. Lehmann ei kykene vastaamaan. Siihen ei kykene vastaamaan mies, joka kirjoittaa seuraavasti: „On uskonasia, että kokemuksen ulkopuolella on olemassa sielunvoimia, luontoja, ruumiita ja maailmoita. Ja koko tuo „sisäinen kokemus”, joka teosofeilla on heidän tietonsa varsinainen lähde, on leimattava uskontilaksi, ellei se suorastaan kuulu harhaluulojen ja harhanäköjen piiriin.” Semmoinen arvostelu osoittaa, että oppinut professori ei ole kokenut niitä asioita, joita hän näin ylimielisesti arvostelee. Jos hän olisi kokenut, ei hän puhuisi teosofein – ei ainakaan salatieteilijäin – „sisäisistä kokemuksista” ikäänkuin ne olisivat joitakin „subjektiivisia” ja psykologisia kokemuksia ainoastaan; silloin hän tietäisi, että on eräs laji omakohtaisia yliaistillisia kokemuksia, jotka ovat niin epämättömän objektiivisia, että ne perin tieteellisesti ja rauhallisesti muuttavat meidän maailmankuvamme.

Teosofina lukee kyllä mielenkiinnolla prof. Lehmannin broshyyrin, mutta ei siitä muuta muistoa jää kuin että, milloin hän hyvää ja kaunista puhuu, soveltuu se juuri teosofiaan (vaikka hän ei sitä tarkoita), ja milloin hän teosofiaa moittii, kohtaa moite ainoastaan hänen omaa harhakäsitystään teosofiasta. Sillä n. s. personallisesta ekvatsionista meidän on tuiki vaikea vapautua.

Hieman hämmästyttää oppineen tiedemiehen teoksessa pari karkeata virhettä. Sivulla 13 käännetään sanskritinkieliset sanat *sat-cit-aananda* sanoilla: oleva, ajattelu ja äärettömyys. Viime mainittu käänнос on päin mäntyä: „äärettömyys” eli „ääretön” on sanskritiksi *aananta*, mutta *aananda* merkitsee „autuus”. Aatmaan olemuspuolet ovat *sat*, *tshit* ja *aananda* (*sattshidaananda*) niinkuin tekstissä oikein onkin. Sivulla 45 on Madame Blavatskyn „Salaisen Opin” englanninkielisenä nimenä mainittu „The Secret Science”, vaikka se todellisuudessa on „The Secret Doctrine”. Eikö professori siis ole sitä lukenutkaan?

P. E.

